

مجموعه نوشته‌های
دکتر امیر هوشنگ امینی
(۲)

درباره:
برنامه و بودجه

سرشناسه :
عنوان و نام پدیدآور :
مشخصات نشر :
مشخصات ظاهری :
فروست :
شابک :
وضعیت فهرست نویسی :
یادداشت :
http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شماره کتابشناسی ملی :
۳۷۹۵۷۲۷

امینی، امیر هوشنگ، ۱۳۱۲-
درباره برنامه و بودجه
تهران: اتاق آبی، ۱۳۹۴.
۳۶۰ص: جدول. م. ۵/۲۱/۱۴:
مجموعه نوشته‌های دکتر امیر هوشنگ امینی : (۲).
۴-۲۳-۵۵۹۰-۶۰۰-۹۷۸
فیبای مختصر
فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی:

انتشارات اتاق آبی

در باره برنامه و بودجه

دکتر امیر هوشنگ امینی

طرح جلد: آریابرزن فروزان

چاپ اول: ۱۳۹۴

چاپ: فرسیما، تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۴-۲۳-۵۵۹۰-۶۰۰-۹۷۸

ناشر: اتاق آبی، تلفکس: ۷۷۵۰۳۳۲۰

Email: blueroomads@yahoo.com

نشانی: تهران - خیابان شیراز - بین سهرودی و شریعتی -

پلاک ۳۷ زنگ ۱۷

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

فهرست

پیش گفتار..... ۷

بخش اول: درباره برنامه

پایان دوران اقتصاد برنامه‌ای..... ۱۱

برنامه یا استراتژی؟..... ۱۳

دومین برنامه پنج ساله اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور..... ۱۷

برنامه‌های توسعه و سیاست‌های آرمانی..... ۲۹

لایحه برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی..... ۳۳

بازرگانی، صنعت و معدن در سومین برنامه پنج ساله توسعه..... ۵۱

لایحه برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی..... ۶۵

برنامه چهارم توسعه اقتصادی و چشم‌انداز ۲۰ ساله..... ۷۷

برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی..... ۷۹

سیاست‌های کاربردی یا هدف‌های آرمانی؟..... ۹۵

از برنامه چهارم توسعه چه می‌خواهیم؟..... ۱۰۷

بخش دوم: درباره بودجه

بودجه، آینده تمام نمای سیاست مالی..... ۱۰۹

پیش از بررسی و تصویب لایحه بودجه..... ۱۱۳

کسر بودجه، عدالت مالیاتی و تورم..... ۱۱۷

بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور، از بخشنامه تا لایحه..... ۱۲۱

قانون بودجه سال ۱۳۷۷ و تبصره ۳۵ (مکانیزم خصوصی سازی)..... ۱۳۱

راهکارهای کاربردی خصوصی سازی..... ۱۳۵

در گرداب پندار ناروا- درباره لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور..... ۱۴۱

آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳۵ قانون بودجه ۱۳۷۷ کل کشور..... ۱۵۱

درباره پیش‌نویس سیاست‌های کلی پیشنهادی حاکم بر تهیه و تدوین برنامه

چهارم توسعه..... ۱۵۹

قانون بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور- صنعت، معدن و بازرگانی..... ۱۷۳

بودجه و تولید برای صادرات..... ۱۸۵

راستینه‌ها و گمان‌ها درباره لایحه بودجه پیشنهادی برای سال ۱۳۸۰ کل کشور.....	۱۸۹
بخشنامه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور و ضرورت‌های زمان.....	۲۰۳
لایحه بودجه ۱۳۸۱ کل کشور.....	۲۱۵
لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور و پیامدهای ناشی از ویژگی‌های آن.....	۲۱۷
درباره بخشنامه بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور.....	۲۲۹
سیاست‌های اقتصادی دولت و لایحه بودجه ۸۶۰ میلیاردی سال ۱۳۸۲.....	۲۴۱
بودجه سالانه کل کشور و سیاست‌های اقتصادی دولت.....	۲۳۹
بودجه کل کشور و سال در پیش.....	۲۵۵
بخشنامه بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور.....	۲۵۹
درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۳ و ناسازگاری آن با خطوط کلی لایحه برنامه سوم و سیاست‌های اقتصادی-اداری دولت.....	۲۷۵
بودجه‌های سالانه و اقتصاد کشور.....	۲۸۵
لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور و کاستی‌های سرنوشت‌ساز آن.....	۲۸۹
لایحه بودجه و تداوم تورم و گرانی.....	۲۹۷
لایحه بودجه پیشنهادی دولت برای سال ۱۳۸۴ کل کشور.....	۳۰۱
جهت‌گیری و راهبردهای اساسی لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور.....	۳۰۹
دولت جدید و بخشنامه بودجه.....	۳۱۹
درباره بخشنامه بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور.....	۳۲۱
بودجه، آینه تمام نمای اقتصاد ملی.....	۳۲۹
بخشنامه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور دولت و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی.....	۳۴۱
نظام نهادینه و نانهاده بودجه‌ریزی.....	۳۴۹
گرفتاری رفتاری اقتصاد ایران و لایحه‌های بودجه سالانه کل کشور.....	۳۵۳

پیش‌گفتار

در جلد نخست این مجموعه نوشته‌ها که پیش از این چاپ و نشر شد، پیش‌گفتاری ارایه شده است که کلیات آن در مورد نوشته‌های این مجلد نیز که جلد دوم این مجموعه است، صدق می‌کند.

اکنون با توجه به ضرورت رعایت اصول و مبانی اقتصاد معنوی و احترام به زندگی، این سرمایه بدون جایگزین خدادادی به نظر می‌رسد به حکم ادب باید از زیاده‌گویی خودداری کرد.

بر این پایه از آنجا که تاکنون درباره برنامه و برنامه‌ریزی، اعم از برنامه‌های میان مدت توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و یا برنامه‌های کوتاه مدت که همه ساله با عنوان بودجه‌های سالانه کل کشور ارایه و برای اجرا از تصویب می‌گذرد، بارها و بارها در اندازه کافی، آنچه گاهی از آن ضرور می‌نمود، عنوان و بیان شده است. از این رو به نظر می‌رسد اکنون بر همه دست‌اندرکاران و علاقه‌مندان این گفت‌وگوها آشکار شده باشد که دیگر دوران دلیل‌آوری برای پیشنهاد توسعه اقتصادی مبتنی بر برنامه، آن هم برنامه متمرکز و بسته دستوری دولتی به سر رسیده است. زیرا همچنان که ظهور و برپایی نظام اقتصاد متمرکز بسته و دستوری حاکم بر اتحاد جماهیر شوروی سابق، از هر نظر سرآغاز برپایی و استقرار حاکمیت نظام اقتصاد متمرکز دولتی در آن امپراتوری و سپس در اقمار آسیایی، اروپایی

و آفریقایی آن بود، فروپاشی نظام حاکم در آن امپراتوری و اقمار آن نیز از هر نظر پایان قطعی آن است.

اما، از آنجا که سرآغاز هرگونه برنامه‌ریزی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، دانسته یا ندانسته، آشکار یا پنهان، این جمله تاریخی به جا مانده از فیلسوف و دانش‌پژوه بزرگ فرانسوی گنت «سن سیمون» قرار دارد که می‌گوید: «از آنجا که ما در دوران انتقال به سر می‌بریم، برای آنکه این انتقال هرچه روان‌تر و بی‌دغدغه‌تر انجام شود باید برنامه‌ای برای اجرا در اختیار داشته باشیم.» برنامه‌ای که در آن زمان و از نظر وی به هیچ روی برنامه متمرکز و دستوری بسته دولتی نبوده است.

با وجود این بیان چند نکته اساسی در مورد نوشته‌های این مجلد که در واقع دیدگاه نگارنده در مورد رفتار کارگزاران اداره امور اقتصادی کشور با مسایل برنامه و بودجه‌ریزی کشور می‌باشد که کلاً ناشی از ذهنیت فرانس از دانش برنامه‌ریزی کشور است، رفتاری که کلاً و به بیان روشن‌تر رفتار و روش‌هایی ابداعی و مبتنی بر روش‌های ناهادینه برنامه و بودجه‌ریزی شکل گرفته در اقتصاد متمرکز و دستوری بسته دولتی می‌باشد. آن هم در حالی که همواره این راستینه یا واقعیت انکارناپذیر مورد تاکید و تذکر بوده است که اقتصاد مبتنی بر برنامه صرف‌نظر از اینکه بنا به تجربه فساد برانگیز است، به گونه‌ای همه جانبه و فراگیر، فقر آفرین می‌باشد.

اما، با مرور چگونگی کم و کیف و چگونگی تهیه و تدوین برنامه‌های میان مدت و کوتاه مدتی که منظور برنامه‌های پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و بودجه‌های سالانه کل کشور است، ملاحظه می‌شود که در تهیه و تدوین این برنامه‌ها نه تنها به هیچ روی اصول و مبانی و روش‌های نهادینه شده برنامه و بودجه‌ریزی کشور رعایت نشده است، بلکه نا آگاهانه روش‌های ناهادینه و خود ساخته مخربی جایگزین روش‌های نهادینه آشنا شده است. از آن جمله می‌توان و باید به قانون برنامه اشاره

کرد که در سال‌های آغازین انقلاب با موازین شرعی و قانون اساسی جمهوری اسلامی نیز تطبیق داده شد، اما به هیچ روی همان قانون هم در تهیه و تدوین برنامه‌ها و بودجه‌های سالانه کل کشور که روشی‌هایی نهادینه و برای مجریان قانون آشنا بود، مورد توجه قرار نگرفته است. و یا روشن نیست به کدامین دلیل ناگهان با روش جدید ابداعی، برای مثال در لایحه‌های بودجه سالانه کل کشور هزینه و درآمد با منابع و مصارف جایگزین شد. تغییری که در عمل و در اجرای قوانین بودجه جز شد شد، نشد نشد، معنایی بر آن مترتب نیست.

یا چرا و به کدامین دلیل، همواره اعتبارات مورد درخواست دولت برای اجرای برنامه‌ها در قوه مقننه غیرکافی تشخیص داده می‌شود و با افزایش آن از سوی قوه مقننه موجبات افزایش کسر بودجه‌های سالانه و برنامه‌های توسعه فراهم می‌شود. رویدادی که به تجربه هرگز سابقه نداشته است دولت به عنوان قوه مجریه از قوه مقننه درخواست تصویب اعتباری کرده باشد و قوه مقننه اعتبار مورد درخواست را غیرکافی تشخیص و آن را افزایش داده باشد، و....

امیرھوشنگ امینی

فروردین ۱۳۹۴